

केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचने अनुसार
आरोग्यवर्धिनी उपकेंद्रावर १०५ व
आरोग्यवर्धिनी प्राथमिक आरोग्य केंद्रावर १७१
प्रकारच्या औषधी जिल्ह्यांनी उपलब्ध करून
देण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: HWC-३१२३/प्र.क्र.२२८/आरोग्य -७
१० वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल इमारत,
नवीन मंत्रालय, मुंबई - ४०० ००९.
दिनांक : १६ ऑक्टोबर, २०२३.

वाचा :-

सहसंचालक(तांत्रिक), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांचे पत्र क्र.राआसे/HWC/औषधी
शासन निर्णय/२५७१-२५७५, दि.११/०४/२०२३ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना :-

आरोग्यवर्धिनी उपकेंद्रावर व आरोग्यवर्धिनी प्राथमिक आरोग्य केंद्रावर सर्व
समावेशक १२ प्रकारच्या सेवा देण्याकरीता उत्तम दर्जाच्या औषधी उपलब्ध करून देणे आवश्यक
आहे. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार आवश्यक औषधी स्थानिक पातळीवर खरेदी करून
उपलब्ध करून देण्याकरीता जिल्ह्यांना सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. त्यानुषंगाने जिल्ह्यांनी
आरोग्यवर्धिनी उपकेंद्रावर १०५ व आरोग्यवर्धिनी प्राथमिक आरोग्य केंद्रावर १७१ प्रकारच्या औषधी
उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

आरोग्यवर्धिनी उपकेंद्रावर व आरोग्यवर्धिनी प्राथमिक आरोग्य केंद्रावर सर्व
समावेशक १२ प्रकारच्या सेवा देण्याकरीता उत्तम दर्जाच्या औषधी उपलब्ध करून देणे आवश्यक
आहे. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार आवश्यक औषधी स्थानिक पातळीवर खरेदी करून
उपलब्ध करून देण्याकरीता जिल्ह्यांना सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. त्यानुषंगाने जिल्ह्यांनी
आरोग्यवर्धिनी उपकेंद्रावर परिशिष्ट “अ” मधील १०५ व आरोग्यवर्धिनी प्राथमिक आरोग्य केंद्रावर
परिशिष्ट “ब” मधील १७१ प्रकारच्या औषधी उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०९२०१४३७४४१०१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(राजेंद्र वि. कुडले)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

- १) आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
- २) अतिरिक्त अभियान संचालक, राष्ट्रीय नागरी आरोग्य अभियान, मुंबई.
- ३) संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
- ४) संचालक १ व २, आरोग्य सेवा, मुंबई व पुणे.
- ५) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (खरेदी कक्षा), मुंबई
- ६) सर्व सह संचालक (आरोग्य सेवा संचालनालया मार्फत)
- ७) सर्व सहसचिव/उपसचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग.
- ८) उपसंचालक, आरोग्य सेवा (परिवहन), पुणे.
- ९) उप संचालक, सर्व मंडळ कार्यालये.
- १०) सर्व जिल्हा शल्य चिकित्सक (FWB मार्फत)
- ११) सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी (FWB मार्फत)
- १२) निवडनस्ती (आरोग्य-७)

परिशिष्ट “अ”

आरोग्यवर्धिनी उपकेंद्रावर खालील औषधे उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत.

Sr. No.	Name of Drug
1	Topical Lignocaine (Xylocaine) 4%
2	Diazepam Oral Liquid 2mg/5ml
3	Adrenaline Inj. 1mg/ml
4	Cetirizine hydrochloride Tab 10mg
5	Chlorpheniramine Maleate Tab 4mg
6	Paracetamol Tab 500mg
7	Paracetamol Tab 650mg
8	Paracetamol Drops 15ml
9	Paracetamol Syrup 60ml Bottle
10	Diclofenac Sodium 25mg/ml Inj.
11	Diclofenac Sodium Tab. 50mg
12	Ibuprofen Tab. 200mg
13	Ibuprofen Tab. 400mg
14	Ibuprofen Syrup 60ml Bottle
15	Lignocaine with Hydrocortisone , Zinc Oxide (Anovate/ Pilorute) Cream
16	Amoxycillin Cap. 250mg
17	Amoxycillin Cap. 500mg
18	Amoxycillin Syrup 250mg, 60ml Bottle
19	Gentamycin inj. 10mg
20	Gentamycin inj. 40mg
21	Ciprofloxacin Tab. 250mg
22	Ciprofloxacin Tab. 500mg
23	Metronidazole Tab 200mg
24	Metronidazole Tab 400mg
25	Fluconazole Tab 100mg
26	Diethylcarbamazine citrate Tab I.P 50mg
27	Diethylcarbamazine citrate Tab I.P 100mg
28	Albendazole Tab 400mg
29	Primaquine Tab 2.5mg
30	Primaquine Tab 7.5mg
31	Primaquine Tab 15mg
32	Artesunate Tab 50mg
33	Artesunate Tab 200mg
34	Glyceryl trinitrate Sublingual Tabs 0.5mg
35	Isosorbide Dinitrate Tab 5mg
36	Isosorbide Dinitrate Tab 10mg
37	Atropine Inj 0.6mg/ml

38	Enalapril Tab 2.5mg
39	Enalapril Tab 5mg
40	Amlodepin Tab. 2.5mg
41	Amlodepin Tab. 5 mg
42	Amlodepin Tab. 10 mg
43	Atenelol Tab 50mg
44	Atenelol Tab 100mg
45	Frusemide Tab. 40mg
46	Metformin Tab 500mg
47	Metformin Tab 750mg
48	Metformin Tab 1000mg
49	Glimiperide 1mg Tab
50	Glimiperide 2mg Tab
51	Salbutamol Tab 2mg
52	Salbutamol Tab 4mg
53	Salbutamol 200mcg rotaCaps powder puff
54	Salbutamol Syrup 2mg/5ml, 100ml Bottle
55	Xylometazoline Nasal Drops
56	Rotahalers
57	Phenobarbitone Tab 30mg
58	Phenobarbitone Tab 60mg
59	Phenobarbitone Syrup 20mg/5ml, 60ml Bottle
60	Phenytoin Tab 50mg
61	Phenytoin Tab 100mg
62	Phenytoin Tab 300mg
63	Phenytoin Inj 50mg/ml
64	Phenytoin Sodium ER Tablet 300 mg
65	Sodium Valporate Tab 200mg
66	Sodium Valporate Tab 500mg
67	Carbamezapine Tab 100mg
68	Cap. Mefenamic Acid 250mg
69	Cap. Mefenamic Acid 500mg
70	Acetyl salicylic acid Tab. 300mg I.P
71	Acetyl salicylic acid Tab. 300mg I.P
72	Clopidogrel Tab 75mg
73	Vitamin K3 Water Soluble Inj
74	Antisnake Venom Serum sterile powder with sterile water, lyophilized sterile solution 10ml
75	Human Insulin plain 40iu/ml
76	Human Insulin NPH/Isophane 40iu/ml
77	Cholecalciferol 1000 IU Granules Sachet
78	Cholecalciferol 60000 IU Granules Sachet

79	Hydrocortisone Sodium Succinate Inj. 100mg
80	Dexamethasone Inj. 4mg/ml
81	Water for injection 5ml
82	Ferrous fumarate Syrup 100ml Bottle
83	Folic acid Tab 400mcg
84	Folic acid Tab 5mg
85	Iron + folic acid Tab (100 mg of elemental iron + Folic Acid I P 0.5 mg)
86	Vitamin A Capsule 5000 IU
87	Vitamin A Capsule 50000 IU
88	Vitamin A Capsule 100000 IU
89	Vitamin A Concentrated Solution 100ml
90	Ascorbic acid (Vitamin C) 100mg
91	Ciprofloxacin Eye/Ear Drop 5ml
92	Sodium Chloride 6% w/v/ Eye Drop 5ml
93	Clotrimazole Ear Drops 10ml
94	Boro- Spirit Ear Drops 5ml
95	Liquid Paraffin – Menthol Drops 100ml
96	Chlorpheniramine Maleate Syrup 100 ml
97	Activated Charcoal Oral
98	Inj. Pralidoxime chloride 500 mg (PAM)
99	Inj. Pralidoxime chloride 1 gm (PAM)
100	Spiro-nolactone Tab 25mg
101	Spiro-nolactone Tab 50mg
102	Propranolol Tab 10mg
103	Propranolol Tab 40mg
104	Anti-leprosy medicines (As per Program Guidelines (Adults and Pediatrics))
105	Anti-tuberculosis medicines(As per Program Guidelines (Adults and Pediatrics))

परिशिष्ट “ब”

आरोग्यवर्धिनी उपकेंद्रावर प्राथमिक आरोग्य केंद्रावर खालील औषधे उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत.

Sr. No.	Medicine Name
1	Oxygen gas for inhalation
2	Lignocaine Injection 2% Lignocaine Topical form 2%
3	Lignocaine Injection 2% + Adrenaline Injection 1:200000 (5mcg/ml)
4	Atropine Injection 0.6 mg/ml Atropine Injection 1 mg/ml
5	Midazolam Injection 1 mg/ml
6	Ketamine Injection 10 mg/ml
7	Injection Thiopentone 500mg
8	Bupivacaine Injection (Sensorcain) 0.5mg
9	Neostigmine Injection 0.5 mg/ml
10	Vecuronium Powder for Injection 4 mg
11	Pentazocine Injection 30mg/ml
12	Asprin (Acetylsalicylic acid) Tablet 150 mg Asprin (Acetylsalicylic acid) Tablet 75 mg
13	Diclofenac Tablet 50 mg Diclofenac Injection 25 mg/ml
14	Ibuprofen Tablet 200 mg
15	Ibuprofen Oral Liquid 100mg/5ml, 50ml bottle
16	Paracetamol Tablet 500 mg, Paracetamol Tablet 100 mg Paracetamol Syrup 125 mg/5ml Paracetamol Suppository 100 mg
17	Levocetirizine Tablet 5mg Levocetirizine Oral liquid 2.5 mg/5 ml (Paediatric Use)
18	Chlorpheniramine Tablet 4 mg
19	Dexamethasone Tablet 0.5 mg Dexamethasone Injection 4 mg/ml
20	Hydrocortisone Succinate Injection 100 mg
21	Pheniramine Injection 22.75 mg/ml
22	Prednisolone Tablet 5 mg Prednisolone Oral liquid 5 mg/5 ml

23	Hydroxyzine oral syrup
24	Betamethasone Injection 4mg per 1ml in 1ml ampoule
25	Activated charcoal
26	Calcium gluconate Injection 100 mg/ml
27	Snake venom antiserum Injection
28	Magnesium Sulfate Injection (50% solution), 2ml ampoule
29	Diazepam Oral liquid 2 mg/5 ml Diazepam Injection 5 mg/ml Diazepam Tablet 5mg
30	Phenobarbitone Tablet 30 mg Phenobarbitone Oral liquid 20 mg/5 ml
31	Phenytoin Tablet 50 mg Tablet 300 mg Tablet 300 mg 25mg/ml Phenytoin Phenytoin ER Phenytoin Injection
32	Sodium valproate Tablet 250 mg Sodium valproate Tablet 500 mg Sodium valproate Syrup each 5ml contains 200mg
33	Midazolam Nasal Spray
34	Carbamazepine Tablet 100 mg Carbamazepine Tablet 200 mg
35	Diphenylhydantoin Tablet 100 mg
36	Albendazole Tablet 400 mg Albendazole Oral liquid 200 mg/5 ml
37	Diethylcarbamazine Tablet 100 mg Diethylcarbamazine Oral liquid 120 mg/5 ml
38	Amoxicillin Capsule 250 mg Amoxicillin Capsule 500 mg Amoxicillin Oral liquid 250 mg/5ml
39	Amoxicillin 500 mg + Clavulanic acid 125 mg Tablet
40	Azithromycin Tablet 250 mg Azithromycin Tablet 500 mg Azithromycin Oral liquid 200 mg/5ml
41	Ciprofloxacin Tablet 250 mg Ciprofloxacin Tablet 500 mg Ciprofloxacin Oral liquid 250 mg/5ml

42	Cefixime Tablet 200 mg Cefixime Oral liquid 50 mg/5 ml Cefixime Oral liquid 100 mg/5 ml
43	Tab Co-trimoxazole [Sulphamethoxazol 80 mg +Trimethoprim 400 mg] Tab. 20mg trimethoprim + 100mg sulphamethoxazole Co-trimoxazole Oral Liquid [Sulphamethoxazole 200 mg +Trimethoprim 40 mg/5ml]
44	Gentamicin Injection 10 mg/ml Gentamicin Injection 80 mg/ml
45	Doxycycline Capsule 100 mg Doxycycline Dry Syrup 50mg/5 ml
46	Norfloxacin tab/oral liquid
47	Penicillin V Tablet 250mg
48	Benzyl penicillin Powder for Injection 10 lac units
49	Cefazolin Injection 500 mg Cefazolin Injection 1gm
50	Cefotaxime Injection 250 Cefotaxime Injection 500 mg Cefotaxime Injection 1 g
51	Ceftriaxone Injection 250 Ceftriaxone Injection 500 mg Ceftriaxone Injection 1 g
52	As per current program guidelines (Adults and Pediatrics)
53	As per current program guidelines (Adults and Pediatrics)
54	Clotrimazole Pessary 100 mg Clotrimazole Vaginal Tablet Clotrimazole Drops 1% Clotrimazole Cream 1%
55	Fluconazole Tablet 150 mg
56	Miconazole ointment Miconazole Tablet
57	Metronidazole Tablet 200 mg Metronidazole Tablet 400 mg Metronidazole Oral liquid 200 mg/5 ml
58	As per program guidelines (Adults and Pediatrics)
59	Amitriptyline Tablet 10 mg Amitriptyline Tablet 25 mg
60	Lactulose Oral liquid 10 g/15 ml
61	Tramadol capsule 50 mg

62	Povidone Iodine Lotion and Ointment
63	Ethamsylate Tablet
64	Deriphylline Tablet sustained release
65	Levodopa (A) + Carbidopa (B) 100 mg (A) + 10 mg (B)
66	Ferrous salt 100 mg + Folic acid 500 mcg Tablet Ferrous salt 60mg + Folic acid 500mcg Tablet Ferrous salt 45 mg + Folic acid 100 mcg Tablet Ferrous salt 20 mg + Folic acid 100 mcg Tablet
67	Folic acid Tablet 5 mg Folic acid Tablet 400 mcg
68	IFA Syrup
69	Phytomenadione Injection 10 mg/ml
70	Clopidogrel Tablet 75 mg
71	Diltiazem Tablet 60 mg Diltiazem Tablet 90 mg SR
72	Isosorbide-5- mononitrate Tablet 5 mg
73	Metoprolol Tablet 25 mg Metoprolol SR Tablet 25 mg Metoprolol SR Tablet 50 mg
74	Isosorbide dinitrate Tablet 5mg (sublingual)
75	Dopamine Injection 40 mg/ml
76	Amlodipine Tablet 2.5 mg Amlodipine Tablet 5 mg
77	Enalapril Tablet 5 mg
78	Hydrochlorothiazide Tablet 12.5 mg Hydrochlorothiazide Tablet 25 mg
79	Labetalol Tablet 100 mg Labetalol Injection 5mg/ml
80	Methyldopa Tablet 250 mg
81	Telmisartan Tablet 40 mg
82	Adrenaline Injection 1 mg/ml
83	Atorvastatin Tablet 10 mg
84	Framycetin Cream 0.5%
85	Silver sulphadiazine Cream 1%
86	Calamine Lotion
87	Betamethasone Cream 0.1%
88	Benzoyl peroxide Gel 2.5%
89	Benzyl Benzoate ointment/lotion
90	Mupirocin Ointment
91	Potassium Permanganate 0.1%

92	Zinc Oxide cream 10%
93	Fusidic Acid Cream 5mg/10gm preparation 2% or 20mg per gram Fusidic Acid Cream 2%: 5mg/10mg Preparation
94	Pemethrin Cream 5%
95	Cetrimide Solution 20% (concentrate for dilution)
96	Chlorhexidine Solution 5% (Concentrate for dilution)
97	Ethyl alcohol (Denatured) Solution 70%
98	Hydrogen peroxide Solution 6%
99	Methylrosanilinium chloride (Gentian Violet)
100	Bleaching powder Containing not less than 30% w/w of available chlorine (as per I.P)
101	Gama Benzene Hexachloride
102	Furosemide Tablet 40 mg Furosemide Injection 10 mg/ ml
103	Mannitol Injection 10% Mannitol Injection 20%
104	Xylometazoline Nasal drops 0.05 % Xylometazoline Nasal drops 0.1 %
105	Wax solvent ear drops: benzocaine, chlorbutol, paradichlorobenzene, turpentine oil
106	Combo ear drop-Chloramphenicol 5% w/v +clotrimazole 1%+ Lignocaine hydrochloride 2%
107	Normal saline nasal drops (.05%w/v)
108	Boro-Spirit ear drop
109	Ofloxacin Tablet 200 mg Ofloxacin Tablet 400 mg
110	Omeprazole Capsule 20 mg
111	Ranitidine Injection
112	Metoclopramide Tablet 10 mg Metoclopramide Oral liquid 5 mg/5 ml Metoclopramide Injection 5 mg/ml
113	Ondansetron Tablet 4 mg Ondansetron Oral liquid 2 mg/5 ml Ondansetron Injection 2 mg/ml
114	Domperidone Tablet 10 mg Domperidone Syrup
115	Hyoscinebutylbromide Tablet 10 mg Hyoscinebutylbromide Injection 20 mg/ml
116	Ispaghula Granules/ Husk/ Powder
117	Drotavarin Tablet 500 mg

118	Bisacodyl Tablet 5 mg Bisacodyl Suppository 5 mg
119	Oral rehydration salts (ORS)
120	Zinc sulphate Dispersible Tablet 20 mg Zinc sulphate syrup
121	Dicyclomine Tablet 10 mg
122	Senna Powder
123	Dioctyl sulfosuccinate sodium
124	Magnesium Hydroxide liquid
125	Sucralfate Tablet 10 mg Sucralfate Oral liquid 1 mg/ml
126	Hyoscine butylbromide Tablet 500 mg
127	Glimepiride Tablet 2 mg
128	Metformin Tablet 500 mg Metformin SR Tablet 500 mg
129	Insulin (Soluble) Injection 40 IU/ml
130	Premix Insulin 30:70 Injection (Regular:NPH) Injection 40 IU/ml
131	Glibenclamide Tablet 2.5 mg Glibenclamide Tablet 5 mg
132	Glucose Packet 75 mg for OGTT Test
133	Levothyroxine Tablet 25 mcg Levothyroxine Tablet 50 mcg Levothyroxine Tablet 100 mcg
134	As per current National programme guidelines
135	Rabies vaccine
136	Misoprostol Tablet 200 mcg
137	Oxytocin Injection 5 IU/ml
138	Nifedipine Tablet 10 mg
139	Methylergometrine Injection 0.2 mg/ml
140	Alprazolam Tablet 0.25mg
141	Clonazepam Tablet 0.5mg
142	Olanzapine Tablet 5 mg
143	Budesonide Inhalation (MDI/DPI) 100 mcg/dose Budesonide Respirator solution for use in nebulizer 0.5 mg/ml
144	Salbutamol Tablet 2 mg Salbutamol Oral liquid 2 mg/5 ml Salbutamol Respirator solution for use in nebulizer 5mg/ml
145	Montelukast Syrup Montelukast Tablet

146	Syrup Dextromethorphan
147	Syrup Bromhexine Hydrochloride
148	Syrup Pheniramine Maleate
149	Ipratropium Inhalation (MDI/DPI) 20 mcg/dose Ipratropium Respirator solution for use in nebulizer 250 mcg/ml.
150	Ringer lactate Injection
151	Sodium chloride injection 0.9%
152	Pediatric solution like Isolyte P, N/2 & N/5
153	Potassium chloride Oral liquid 500 mg/5 ml
154	Dextrose 5% Dextrose 25%
155	Ascorbic acid (Vitamin C) Tablet 100 mg
156	Calcium carbonate Tablet 500 mg
157	Cholecalciferol Tablet 60000 IU
158	Pyridoxine Tablet 25 mg Pyridoxine Tablet 50 mg Pyridoxine tablet 100 mg
159	Vitamin A Oral liquid 100000 IU/ml
160	B Complex Tablet B Complex Injection
161	Lignocaine Eye drop 4%
162	Tropicamide Drops 1%
163	Ciprofloxacin Drops 0.3 %
164	Sodium cromoglycate 2% eye drop
165	Methylcellulose Eye drops
166	Ethinylestradiol (A) + Levonorgestrel Tablet 0.03 mg (A) + 0.15 mg (B)
167	Copper bearing intra-uterine device IUCD 380A & 375
168	Male Condom
169	Non- hormonal Ormeloxifene (30 mg Tablet)
170	Emergency Contraceptive Pill Levonorgestrel 1.5 mg
171	Medroxyprogesterone Acetate Injection 150mg